

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 7. februarja 2019*

„Predhodno odločanje – Socialna varnost – Uredba (ES) št. 883/2004 – Člen 67 – Zahtevak za družinske dajatve, ki ga je vložila oseba, ki je prenehala opravljati dejavnost zaposlene osebe v pristojni državi članici, vendar tam še naprej prebiva – Pravica do družinskih dajatev za družinske člane, ki prebivajo v drugi državi članici – Pogoji za upravičenost“

V zadevi C-322/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court (višje sodišče, Irska) z odločbo z dne 15. maja 2017, ki je na Sodišče prispela 30. maja 2017, v postopku

Eugen Bogatu

proti

Minister for Social Protection,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik četrtega senata v funkciji predsednika tretjega senata, J. Malenovský (poročevalec), L. Bay Larsen, M. Safjan in D. Šváby, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. junija 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Eugena Bogatuja C. Stamatescu, solicitor, in D. Shortall, BL,
- za Minister for Social Protection M. Browne, C. Keane in A. Morrissey, agentke, skupaj z M. D. Finanom, BL, in R. Mulcahyjem, SC,
- za vlado Združenega kraljestva C. Crane in S. Brandon, agenta, skupaj s K. Apps, barrister,
- za Evropsko komisijo D. Martin in J. Tomkin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 4. oktobra 2018

* Jezik postopka: angleščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 11(2) in člena 67 Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Eugenom Bogatujem in Minister for Social Protection (minister za socialno varstvo, Irska) (v nadaljevanju: minister) glede odločbe, s katero je minister zavrnil, da se E. Bogatuju izplačajo družinske dajatve za del obdobja, ki ga je ta navedel v zahtevku.

Pravni okvir

- 3 Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3) (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), je bila razveljavljena s 1. majem 2010, to je z dnem, ko se je začela uporabljati Uredba št. 883/2004.

- 4 Člen 2 Uredbe št. 1408/71, naslovljen „Osebna veljavnost“, je v odstavku 1 določal:

„Ta uredba se uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic [...], pa tudi za njihove družinske člane [...].“

- 5 Člen 73 te uredbe, naslovljen „Zaposlene ali samozaposlene osebe, katerih družinski člani stalno prebivajo v državi članici, ki ni pristojna država“, je med drugim določal:

„Zaposlena [...] oseba, za katero velja zakonodaja države članice, je za svoje družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, upravičena do družinskih dajatev, ki jih določa zakonodaja prve države, kot če bi ti stalno prebivali v tej državi [...].“

- 6 Člen 2 Uredbe št. 883/2004, naslovljen „Osebna veljavnost“, v odstavku 1 določa:

„Ta uredba se uporablja za državljane države članice [...] ter za njihove družinske člane [...].“

- 7 Člen 11 te uredbe, ki je naslovljen „Splošna pravila“ in je umeščen v naslov II te uredbe, „Določitev zakonodaje, ki se uporablja“, v odstavku 2 med drugim določa:

„V tem naslovu se šteje, da osebe, ki prejemajo denarne dajatve zaradi ali kot posledico svoje dejavnosti zaposlene [...] osebe, opravljajo navedeno dejavnost.“

- 8 Člen 67 navedene uredbe, ki je naslovljen „Družinski člani, ki stalno prebivajo v drugi državi članici“ in ki je del poglavja 8, naslovljenega „Družinske dajatve“, iz naslova III, „Posebne določbe v zvezi z različnimi vrstami dajatev“, določa:

„Oseba je upravičena do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo pristojne države članice, tudi za družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, kakor da bi stalno prebivali v prvi državi članici. [...].“

- 9 Člen 68 iste uredbe, ki je naslovljen „Prednostna pravila v primeru prekrivanja“ in spada v isto poglavje, zlasti določa:

„1. Kadar se v istem obdobju za iste družinske člane dajatve dodeljujejo po zakonodaji več kot ene države članice, se uporabijo naslednja prednostna pravila:

- (a) v primeru dajatev, ki jih izplačuje več kot ena država članica na različnih podlagah, je prednostni vrstni red naslednji: najprej pravice iz dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe, zatem pravice iz prejemanja pokojnine in nazadnje pravice, pridobljene na podlagi stalnega prebivališča;

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 10 E. Bogatu je romunski državljan, ki od leta 2003 prebiva na Irskem. Je oče dveh otrok, ki prebivata v Romuniji.
- 11 E. Bogatu je dejavnost zaposlene osebe na Irskem opravljal od 26. maja 2003 do 13. februarja 2009, ko je izgubil zaposlitev. Od takrat je zaporedoma prejemal nadomestilo za brezposelnost, za katero se plačujejo prispevki (od 20. februarja 2009 do 24. marca 2010), nato pomoč za iskalce zaposlitve, za katero se ne plačujejo prispevki (od 25. marca 2010 do 4. januarja 2013), in nazadnje dajatev za primer bolezni (od 15. januarja 2013 do 30. januarja 2015).
- 12 27. januarja 2009 je zaprosil tudi za družinske dajatve.
- 13 Minister ga je z dopisoma z dne 12. januarja 2011 in 16. januarja 2015 obvestil o odločitvi, da bo temu zahtevku ugodeno, razen glede obdobja od 1. aprila 2010 do 31. januarja 2013. Obvestil ga je tudi, da zavrnitev za to obdobje temelji na dejstvu, da E. Bogatu med tem obdobjem ni izpolnjeval nobenega pogoja za upravičenost do družinskih dajatev za svoja otroka s stalnim prebivališčem v Romuniji, ker ni več opravljal dejavnosti zaposlene osebe na Irskem in ker na Irskem ni prejemal dajatev, za katero se plačujejo prispevki.
- 14 E. Bogatu pred High Court (višje sodišče, Irska) ne izpodbija dejstev, s katerimi je minister utemeljil to zavrnitev, ampak meni, da se je slednji oprl na napačno razlago prava Unije.
- 15 V zvezi s tem med drugim navaja, da je treba člen 67 Uredbe št. 883/2004 razlagati enako kot člen 73 Uredbe št. 1408/71, iz katerega je izhajalo, da je vsaka oseba, ki je bila v državi članici zavarovana v okviru sistema socialne varnosti, veljavnega za zaposlene osebe, upravičena do ustreznih družinskih dajatev za svoje družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, tudi če je ta oseba prenehala opravljati dejavnost zaposlene osebe in ni prejemala dajatev, za katero se plačujejo prispevki.
- 16 Minister v odgovor zatrjuje, da člena 67 Uredbe št. 883/2004 ni mogoče razlagati enako kot člen 73 Uredbe št. 1408/71. Za razliko od drugega od teh členov, ki se je uporabljal za vsako „zaposleno osebo“, je v prvem členu uporabljen nevtralen izraz „oseba“. Poleg tega bi bilo treba ta izraz razlagati glede na člen 11(2) Uredbe št. 883/2004, ki ni imel enakovrednega člena v Uredbi št. 1408/71 in iz katerega naj bi jasno izhajalo, da je glede osebe, ki ne opravlja več dejavnosti zaposlene osebe, mogoče še naprej šteti, da opravlja to dejavnost, le če prejema denarno dajatev zaradi ali kot posledico opravljanja navedene dejavnosti.
- 17 High Court (višje sodišče) v predložitveni odločbi najprej navaja, da ni sporno, da je Irska pristojna za odobritev družinskih dajatev E. Bogatuju v smislu člena 67 Uredbe št. 883/2004. Dalje pojasnjuje, da na podlagi irske zakonodaje na splošno ni nujno, da oseba v trenutku svojega zahtevka za družinske dajatve opravlja dejavnost zaposlene osebe na Irskem ali je to opravljala v preteklosti, da bi imela

pravico do takih dajatev, in da je v posebnem primeru osebe, ki je v položaju, kakršen je položaj E. Bogatuja, ta pravica odvisna zgolj od izpolnitve pogoja, ki se nanaša na starost otroka, za katerega ta oseba zahteva odobritev navedenih dajatev. Nazadnje navaja, da ima v obravnavanem primeru E. Bogatu na podlagi irske zakonodaje – brez poseganja v izvajanje Uredbe št. 883/2004 – pravico do odobritve družinskih dajatev.

18 V teh okoliščinah je High Court (višje sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali se z Uredbo št. 883/2004 in zlasti njenim členom 67 v povezavi s členom 11(2) navedene uredbe zahteva, da mora biti oseba za pridobitev pravice do ‚družinske dajatve‘[...] zaposlena [...] v pristojni državi članici [...] oziroma mora prejemati denarne dajatve iz člena 11(2) Uredbe?

2. Ali je treba sklicevanje na ‚denarne dajatve‘ iz člena 11(2) Uredbe št. 883/2004 razlagati tako, da se nanaša le na obdobje, v katerem vlagatelj zahtevka dejansko prejema denarne dajatve, ali pa pomeni katero koli obdobje, v katerem je vlagatelj zahtevka zavarovan za primer, ki daje pravico do denarnih dajatev v prihodnosti, ne glede na to, ali je navedeno dajatev zahteval ob vložitvi zahtevka za družinsko dajatev?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

19 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo št. 883/2004 in zlasti njen člen 67 v povezavi z njenim členom 11(2) razlagati tako, da se v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, zahteva, da oseba, da bi bila upravičena do družinskih dajatev v pristojni državi članici, v tej državi članici opravlja dejavnost zaposlene osebe ali da ji ta država članica izplačuje denarno dajatev zaradi ali kot posledico take dejavnosti.

20 Kot izhaja iz točk od 10 do 17 te sodbe, je za položaj iz postopka v glavni stvari, kakor ga je opisalo predložitveno sodišče, značilno naslednje. Najprej, oseba, ki je zahtevala družinske dajatve, prebiva v pristojni državi članici, to je na Irskem, in je tam v preteklosti opravljala dejavnost zaposlene osebe, vendar je nato to dejavnost tam prenehala opravljati. Dalje, ta oseba je starš dveh otrok, ki prebivata v drugi državi članici, to je v Romuniji. Nazadnje, obdobje, za katero navedena oseba zahteva, naj ji predložitveno sodišče prizna pravico do družinskih dajatev, je obdobje, v katerem je od pristojne države članice prejemale denarno dajatev, ki jo nacionalna zakonodaja opredeljuje kot „dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki“.

21 Glede na ta položaj je treba na prvem mestu navesti, da člen 67 Uredbe št. 883/2004 določa, da je oseba upravičena do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo pristojne države članice tudi za družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, kakor da bi ti stalno prebivali v prvi državi članici.

22 Ta člen, kot je razvidno iz njegovega besedila, ob tem, da se nanaša na pravice, ki so priznane „osebi“, ne zahteva, da ima taka oseba poseben status, in torej zlasti ne, da ima status zaposlene osebe. Prav tako tudi ne določa pogojev, ki bi lahko veljali za upravičenost te osebe do družinskih dajatev, temveč v zvezi s tem napotuje na zakonodajo pristojne države članice.

23 Zato je treba za odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, navedeni člen razložiti ob upoštevanju sobesedila, v katero je umeščen, in cilja, ki ga uresničuje.

- 24 Najprej, glede sobesedila, v katero je umeščen člen 67 Uredbe št. 883/2004, je treba ugotoviti, da je ta člen treba razumeti v povezavi z med drugim členom 68(1)(a) te uredbe, ki se uporablja, kadar so družinske dajatve zagotovljene na različnih podlagah po zakonodajah več kot ene države članice, in ki v takem primeru določa uporabo prednostnih pravil, v skladu s katerimi se najprej upoštevajo pravice iz dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe, zatem pravice iz prejemanja pokojnine in nazadnje pravice, pridobljene na podlagi stalnega prebivališča.
- 25 Ker so v tej določbi naštetе različne podlage, glede na katere je mogoče neki osebi odobriti družinske dajatve in med katerimi je tudi dejavnost zaposlene osebe, ni mogoče šteti, da se člen 67 Uredbe št. 883/2004 omejuje le na podlago take dejavnosti.
- 26 Dalje, kar zadeva cilj, ki ga uresničuje člen 67 Uredbe št. 883/2004, je treba ugotoviti, da je bil cilj zakonodajalca Unije ob sprejetju te uredbe razširiti področje njene uporabe na kategorije oseb, ki niso zaposlene osebe, za katere velja Uredba št. 1408/71, in zlasti na ekonomsko neaktivne osebe, ki jih ta uredba ni zajemala.
- 27 Ta cilj je na splošno razviden iz odločitve zakonodajalca Unije, da v členu 2(1) Uredbe št. 883/2004 jasno določi, da se ta uredba med drugim uporablja za „državljanе države članice“, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic, medtem ko je člen 2(1) Uredbe št. 1408/71 določal, da se ta prejšnja uredba uporablja za „delavce“, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic.
- 28 Navedeni cilj je v posebnem primeru družinskih dajatev izražen z uporabo izraza „oseba“ v členu 67 Uredbe št. 883/2004, medtem ko člen 73 Uredbe št. 1408/71, ki ga je prvonavedeni člen nasledil, napotuje na „zaposleno osebo“. Tako člen 67 Uredbe št. 883/2004 izraža voljo zakonodajalca Unije, da se pravica do družinskih dajatev več ne omeji na zaposlene osebe, temveč se razširi na druge kategorije oseb.
- 29 Ob upoštevanju vseh teh elementov je treba člen 67 Uredbe št. 883/2004 razlagati tako, da ne zahteva, da neka oseba opravlja dejavnost zaposlene osebe v pristojni državi članici, da bi tam bila upravičena do družinskih dajatev.
- 30 Na drugem mestu, iz člena 11(2) Uredbe št. 883/2004, ki ga predložitveno sodišče navaja v svojem vprašanju, izhaja, da je treba za osebo, ki prejema denarno dajatev zaradi ali kot posledico opravljanja dejavnosti zaposlene osebe, to pomeni denarno dajatev, ki izvira iz preteklega opravljanja take dejavnosti – za določitev zakonodaje, ki se za to osebo uporablja – šteti, kot da opravlja navedeno dejavnost.
- 31 Vendar iz točke 25 te sodbe izhaja, da je treba člen 67 Uredbe št. 883/2004 razlagati tako, da ne zahteva, da pristojnost države članice za neko osebo na področju družinskih dajatev temelji na opravljanju katere koli dejavnosti zaposlene osebe, vključno s preteklo dejavnostjo zaposlene osebe.
- 32 Iz tega sledi, da dejstvo prejemanja denarnih dajatev, ki so, odvisno od primera, določene v členu 11(2) Uredbe št. 883/2004, ne vpliva na ugotovitev iz točke 29 te sodbe.
- 33 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba Uredbo št. 883/2004 in predvsem njen člen 67 v povezavi z njenim členom 11(2) razlagati tako, da se v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, za upravičenost osebe do družinskih dajatev v pristojni državi članici ne zahteva niti to, da ta oseba opravlja dejavnost zaposlene osebe v navedeni državi članici, niti to, da ji ta država članica izplačuje denarno dajatev zaradi ali kot posledico take dejavnosti.

Drugo vprašanje

- 34 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11(2) Uredbe št. 883/2004 razlagati tako, da mora zadevna oseba v trenutku svojega zahtevka za družinske dajatve dejansko prejemati denarno dajatev ali bi morala biti upravičena do prejemanja take denarne dajatve.
- 35 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, ni treba odgovoriti.

Stroški

- 36 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Uredbo (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti in predvsem njen člen 67 v povezavi z njenim členom 11(2) je treba razlagati tako, da se v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, za upravičenost osebe do družinskih dajatev v pristojni državi članici ne zahteva niti to, da ta oseba opravlja dejavnost zaposlene osebe v navedeni državi članici, niti to, da ji ta država članica izplačuje denarno dajatev zaradi ali kot posledico take dejavnosti.

Podpisi